

PETHŐ TIBOR,

FÉLELMETES A PAPHIÁNY MAGYARORSZÁGON...

Évente negyvennel csökken a római katolikus papok száma hazánkban. A klérus átlagéletkora 60 év, a hivatást választók száma csökken, 2015-ben elérte a mélypontot, akkor összesen húsz növendéket szenteltek. A győri egyházmegyében, mint hírül adták, bezárhatják a plébániák felét.

Ha minden így marad, hamarosan elfogynak a papok – közölte híveivel a múlt héten sajtóbeszámolóik szerint Veres András győri püspök. A helyi egyházmegye templomaiban felolvastak egy levelet, amelyben a főpásztor megkongatta a vészharangot. Ha a tendencia nem változik, erre pedig komoly esély nincs, számolni lehet azzal, hogy a működő százból minden második plébániát bezárnak, így keresve ideiglenes gyógyírt a bajra. A győri egyházmegyéről közzétett adatok valóban megrendítőek: 2016-ban 8 pap halt meg, a szolgálatot teljesítőknek pedig több mint a fele 73 évesnél idő-

sebb; a hatalmas szemináriumi épületben hat évfolyamon összesen hét növendék készül a papi hivatásra. Veres püspök a súlyos helyzet miatt imaszövegségbe hívta a híveket, mint írja, ennek „a folyamatnak megállítása érdekében”.

Hogy nagy a paphiány Magyarországon, azzal a katolikus közvélemény eddig is tisztában volt. A hír azonban, hogy ilyen válságosak a körülmények, valószínűleg hideg zuhanyként érthette a hívek nem kis részét. (Már ahol a főpásztor levelét felolvasták. A Szemlélek Blog beszámolója szerint ez több templomban elmaradt, hogy miért, az nem pontosan világos. Könnyen lehet, hogy érthető okokból a pánikhangulat kialakulásától akarták megóvni a híveket a plébánosok.) Ráadásul éppen tíz éve az akkori győri püspök, Pápai Lajos sokkal optimistábban nyilatkozott a kérdéstről. Az egyházmegyében, mondta 2007-ben, reménykeltő tendenciák érzékelhetők, hiszen a Győri Papnevelő Intézetbe évente 5-6 elsőt vesznek fel, s az idősebb lelkészek nagy része is hadra fogható.

Igaz, a kilencvenes években valóban lelassult nálunk a papok számának apadása, s ebben két fontos tényező játszott közre: egyrészt a rendszerváltozás után többen választották a papi hivatást – mint ahogy többen jártak templomba is, mint a diktatúra idején –, másrészt az újjáalakuló szerzetesrendek papjai is vettek le terheket az egyházmegyes lelkészség vállairól. A halvány reményt keltő folyamat azonban hamarosan megtorpant, s nagyjából visszaállt a korábbi helyzet.

Tény, hogy a hatvanas évektől kezdve nemcsak Magyarországon, de néhány országot nem számítva egész Európában fogyásnak indult a római katolikus papság létszáma. A túlnyomórészt katolikus, ám „világi” Franciaországban 1904-ben még 58 400 egyházmegyes – tehát nem szerzetes – pap szolgált, 1960-ban már csak valamivel több, mint 41 ezer. Az igazán jelentős apadás azonban ezután következett: 1985-ben csupán 28 629, 1995-ben 22 199 papot tartott nyilván a statisztika. Az okok között első helyen szerepel – mint a Tárki 2006-os, Papok, férfi szerzetesek, apácák című Tomka Miklós és Révay Edit jegyezte kiadványában olvasható – a papi hivatal elszemélytelenedése. Ennek következtében „a papi pálya – a vele járó anyagi biztonság és a magas hivatali presztízs ellenére – számos országban már nem volt széles körben vonzó.” Erodálódott a lelkészi hivatás tekintélye is, emellett lassanként kivesztek azok a hagyományos nagy családok, ahonnan az egyik fiú szinte biztosan papnak ment. Mint egy ma is aktív idősebb plébános kérdésemre említi: sokan hagyták ott az oltárt a hatvanas évek végén és a hetvenes években, „ugrottak ki” egyházi zsargonnal élve és nősültek meg, abban bízva, hogy a II. Vatikáni Zsinatot követő élénk reformszellem jegyében VI. Pál pápa hamarosan eltörli a kötelező cölibátust. Ez azonban máig érvényben van, s bár érdeklődésemre többen igyekeznek cáfolni, hogy közvetlen összefüggés lenne a „kiugrások” száma és a

tilalom között, az mindenesetre elgondolkasztó tény, hogy a családban élő görög katolikusoknál, de a protestánsoknál sincs paphiány.

A fogyás a római katolikus lelkészek körében azóta is folyamatos: Európában a papi halálozások és pályaelhagyások együttes aránya nagyjából kétszer akkora, mint a szenteléseké. Az öreg kontinens sovány adataiból nem tűnik ki ugyan, ám az egész világot tekintve egyáltalán nem rossz a helyzet, sőt az ezredfordulón fordulat állt be: az apadás megállt, majd néhány év múlva a papság száma növekedni kezdett. Az *Annuaire Statisticum Ecclesiae*, vagyis a vatikáni évkönyv 2012-es adatai szerint majdnem ezerrel emelkedve elérte a 414 313-at. Ez elsősorban Afrikának, Ázsiának és Latin-Amerikának köszönhető; a legnagyobb a növekedés Ázsiában, ahol 2007 és 2012 között csaknem 15 százalékkal több hivatásost tartottak számon.

A magyar viszonyok természetesen az európai tendenciához igazodnak. Míg az ötvenes években még bővelkedtünk papokban, addig a folyamatos fogyásnak köszönhetően húsz esztendővel később már hiány volt belőlük, számuk több mint ötezerről valamivel négyezer alá esett. A legrosszabb helyzet 1985 és 1989 alakult ki, amikor évente átlagosan több mint hatvan fővel csökkent a papi hivatást gyakorlók száma. A kedvezőtlen tendenciát, mint említettük, a rendszerváltozás lelassította: 1998-ban a Tomka–Révay-tanulmány szerint 6 916 000 (többségében nem gyakorló) katolikus élt az országban, 2 741 pap szolgált, a felmérések alapján 2 523 hívó jutott egy lelkészre. A fogyás az utóbbi évtizedben, akár a hetvenes években, átlagosan 40 fő esztendőnként. S hogy még több beszédes számot soroljunk, bemutatva a következményeket is: 2013-ban 2210, míg 2014-ben már csak 2170 pap (1779 egyházmegye és 391 szerzetes) működött Magyarországon. Sokkolóan hatott, hogy míg 2014-ben 37, addig 2015-ben csupán 20 főt szenteltek. Többen történelmi mélypontról beszéltek, így például Szerdahelyi Csongor, a ferences rend sajtóközpontjának vezetője, aki arra is figyelmeztetett, hogy a papság elöregedett, átlagéletkora 60 év, ami tovább gyorsíthatja a csökkenést. (2016-ban egyébként 27 papszentelés volt.) Tomka Ferenc vallásfilozófus is a paphiány mára kialakult félelmetes méreteire hívja fel a figyelmet, s arra a logikus következményre, hogy a papság terhei szinte az elviselhetetlenségig növekedtek. Megoldást szerinte a világiak jóval nagyobb számú bevonása jelenthet az egyházközségi élet vezetésébe. Ezen a téren egyébként sajnos igen jelentős az elmaradásunk: Európában 1977-ben 21, 1986-ban 521, 1995-ben 1017 plébániát vezetett laikus. A házasságra lehetőséget kapó állandó diakónusok száma (ők misét nem, de azt helyettesítő igeliturgiát tarthatnak, áldoztathatnak, de nem gyóntathatnak például) ugyan jelentősen nőtt nálunk is az elmúlt évtizedekben – ma 125-en vannak –, azonban nagy az egyenlenség, ha területi elosztásukat tanulmányozzuk. Legtöbben,

mintegy 34-en a Beer Miklós vezette Váci Egyházmegyében szolgálnak, a vácit az Esztergom-Budapesti Egyházmegye követi 24-gyel. Előfordul viszont olyan püspökség is, ahol egyáltalán nem működik állandó diakónus, közéjük tartozik a győri is.

A megoldási lehetőségek keresése ma is folyik. A kötelező cölibátus eltörlését a magyar egyházon belül is sokan, köztük papok is felvetették már. Másként gondolja mindezt például Osztie Zoltán budapest-belvárosi plébános; lapunknak adott korábbi nyilatkozatában úgy vélte, csak az elkötelezettséget tudatosan vállaló létforma jelentheti a kiutat, s ez a nyugati hagyományban a nőtlenség állapota. Viszont az is tény, hogy fizikai és lelki terhelése, elmagányosodása miatt egyáltalán nincs jó állapotban a hazai papság. A jelenlegi plébániai struktúra Magyarországon, mint Osztie Zoltán mondja, összeomlással fenyeget. Helyette olyan missziós centrumokra lenne szükség, amelyeknek megfelelő lelki kisugárzásuk van, ahol közösségben élnének a papok, s együtt dolgoznának a laikus munkatársakkal.

A kiútról fel-fellángolnak ugyan viták, ám abban, hogy a világiaknak jóval nagyobb szerepet kell kapniuk az egyház életében, egy-egy közösség vezetésében, úgy tűnik, konszenzus van.

2017. február

FARAGÓ FERENC

TANYAI SZILÁNKOK...

A felesleges beszéd nem más, mint bujkálás a szavak mögött.

***

Gyakran a *kegyes* hazugság a *legkegyetlenebb*...

***

Azért érezhetjük azt, hogy gyűlölni kell *másokat*, mert nem szeretjük eléggé *magunkat*.

***

Gyakran úgy beszélünk az *igazságról*, mintha az hazugság volna. - Gyakran úgy beszélünk a *hazugságról*, mintha az igazság volna.

***

A *szülők* elfelejtik, hogy gyermekek voltak. – A *gyermekek* nem sejtik, hogy szülők lesznek.

***

Nap *születik* - nap, mint nap és Nap *hal meg* – nap, mint nap.

***

Az *egyszerű* dolgok általában nagyszerűek. – A *nagyszerű* dolgok általában egyszerűek.

***

Az igazság sohasem *tény*, hanem *felismerés*.

***